

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2024

for Sykehusinnkjøp HF

□

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

I et tilbakeblikk på Sykehusinnkjøp HF (heretter kalt Sykehusinnkjøp) året 2024 vil overskriftene være at vi har gått gjennom et omfattende organisasjonsutviklingsprosjekt (OU), og at vi har jobbet mer med beredskap, sikkerhet og tiltak i forbindelse med den urolige globale situasjonen, særlig Russland/Ukraina og Israel/Palestina – problematikk.

Vårt OU-prosjekt har krevd mye ressurser, men det har vært en viktig og riktig investering å rigge oss for å levere best mulig tjenester i fremtiden. I den nye organiseringen blir vårt arbeid med bærekraft organisert sammen med tjenesteutvikling og driftsstøtte. Dermed blir bærekrafts arbeidet enda mer koblet til hovedprosessene i tjenestene våre.

Sykehusinnkjøp har de siste årene jobbet med å utvikle kategoriplaner for spesialisthelsetjenesten. I 2024 har det vært innkjøpskategoriene IKT og administrasjon som har vært prioritert. For begge områdene er det utviklet en analyse innen samfunnsansvar som en del av den helhetlige kategoriplanen. Vi er stolte av at vi nå har kategoriplaner innen sju kategorier hvor alle har en egen samfunnsansvarsanalyse. Dette er vi, så vidt vi vet, alene om å gjøre. Og vi ser det gir oss gode verktøy for å kunne prioritere bedre og ta de rette valgene innen bærekraft.

Ellers er året 2024 året hvor begrepet «skjerpede aktsomhetsvurderinger» ble veldig aktualisert både for oss, men også generelt for norsk næringsliv. Vi har fulgt opp regjeringens anbefaling om å gjøre skjerpede aktsomhetsvurderinger for på den måten sikre at vi ikke indirekte bidrar til brudd på folkeretten. Dette har ført til en rekke ulike tiltak i både anskaffelsene og i oppfølgingen av avtaler. Vi er glade for den støtten vi har fått fra Etisk handel Norge i dette arbeidet.

Sykehusinnkjøp skal fortsatt være en spydspiss innen bærekraft. Vi ser fram til et videre tett samarbeid med Etisk handel Norge på dette området også i 2025.

" Sykehusinnkjøp skal fortsatt være en spydspiss innen bærekraft "

Bente Hayes
administrerende direktør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Sykehusinnkjøp HF

Adresse hovedkontor

Tollbugata 7, 9800 Vadsø

Viktigste merker, produkter og tjenester

Varer og tjenester til norske sykehus (spesialisthelsetjenesten)

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Sykehusinnkjøp HF er eid av de fire regionale helseforetakene, og ble etablert for å levere innkjøpstjenester til spesialisthelsetjenesten. Helseforetakene er Sykehusinnkjøps kunder. Innkjøpstjenestene er overordnet gruppert i to:

- Tjenester knyttet til anskaffelser av varer og tjenester innenfor rammen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser.
- Tjenester knyttet til forvaltning av avtaler.

Tjenestene er definert som Sykehusinnkjøp sin kjernevirksomhet. Foretaket er å betrakte som en innkjøpssentral etter forskrift om offentlige anskaffelser § 4-3 bokstav a. Foretaket får betalt for sine leveranser gjennom en finansieringsmodell besluttet av foretakets eiere. Finansieringsmodellen er i det vesentlige basert på rammefinansiering av divisjonene og av fellesfunksjonene, men med noe islett av aktivitetsbasert timefinansiering.

Sykehusinnkjøp har seks divisjoner: divisjon nord, Midt-Norge, sør-øst og vest, divisjon nasjonale tjenester og divisjon legemidler samt fellesfunksjoner. Hovedkontoret ligger i Vadsø. Sykehusinnkjøp har 22 lokasjoner over hele landet.

Sykehusinnkjøp er tilsluttet arbeidsgiverorganisasjonen Spekter.

Det er viktig for Sykehusinnkjøp å ha et godt samarbeid med de tillitsvalgte. Samarbeidet ivaretas gjennom dialog og faste møter. Hovedavtalene mellom Spekter og hovedorganisasjonene er selve grunnmuren i partssamarbeidet, og omfatter bestemmelser om forhandlingsordning, samarbeid og tillitsvalgte. Hovedavtalene ligger på Spekters nettside: www.spekter.no.

Handelspraksis

Sykehusinnkjøp er en offentlig virksomhet. Alle anskaffelser utført av Sykehusinnkjøp følger lov og forskrift om offentlige anskaffelser. I loven står det at offentlig oppdragsgiver ikke kan diskriminere leverandører utelukkende på bakgrunn av nasjonalitet, men i forskriften er det beskrevet at leverandører kan avvises hvis de ikke kan møte en del standard krav (§17). Det er strenge krav til å dokumentere registreringer, godkjenninger, skatteattest, finansielle og økonomiske stillinger m.m. Sykehusinnkjøp HF følger også styringsdokumenter fra staten som Statens eierskapsmelding og Utenriksdepartementets handlingsplan for oppfølging av FNs veiledende prinsipper. Her står det at statens innkjøpspraksis bør reflektere FNs veiledende prinsipper.

Kategorier

Sykehusinnkjøp har ansvar for 14 kategorier. Kategorien bygg- og eiendomsdrift er den største i verdi etterfulgt av kategorien legemidler. Sykehusinnkjøp er den største offentlige innkjøperen av medisinske varer og det er derfor spesielt viktig at det gjøres gode aktsomhetsvurderinger innen disse kategoriene. De medisinske kategoriene i Sykehusinnkjøps portefølje består av legemidler, kirurgiske produkter, medisinske forbruksvarer, laboratorieprodukter, medisinsk teknisk utstyr, behandlingshjelpemidler og prehospitalt. De medisinske anskaffelsene utgjør cirka 47 prosent av Sykehusinnkjøp totale portefølje. Mange av produktene innen de medisinske kategorier er høyteknologiske produkter, som er produsert under svært strenge kvalitetskontroller i avanserte og ofte sterile miljøer. Produktene har i stor grad automatisert produksjon. Andre kategorier er kjennetegnet med liten kompleksitet og blir ofte i stor grad produsert med manuell arbeidskraft i lavkostland der det er høy risiko for brudd på menneske og arbeidstakerrettigheter. I tillegg er det også her risiko for negativ påvirkning på ytre miljø.

For Sykehusinnkjøp handler det om å prioritere de riktige kategoriene basert på risiko for negativ påvirkning for mennesker, samfunn og miljø og basert på hvor kritisk et produkt er for driften i pasientbehandlingen.

Sykehusinnkjøp er godt i gang med å utvikle og implementere kategoriplaner for spesialisthelsetjenesten. Det skal etableres kategoriplaner for alle 14 kategorier, og hensikten er å forbedre arbeidet med innkjøp av varer og tjenester til sykehusene. Innen alle kategorier skal det blant annet utarbeides en samfunnsansvarsrapport. Denne skal synliggjøre hvilke negative påvirkninger kategorien har på menneske, samfunn og miljø. Videre skal det utarbeides en tiltaksplan for å redusere risiko.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

22 300 000 000

Antall ansatte

329

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

De siste årene har Sykehusinnkjøp fått stadig større ansvar for inngåelse og forvaltning av avtaler for helseregionene. Dette har kommet som et resultat av at regionene er fornøyde med tjenestene og stoler på Sykehusinnkjøp HF som deres spesialiserte innkjøpstjeneste. I årene som kommer vil ansvaret vokse, og det er viktig at Sykehusinnkjøp jobber slik at man leverer det som forventes.

Dette har vært bakgrunn for et organisasjonsutviklingsprosjekt, som har foregått i hele rapporteringsåret. Styret i Sykehusinnkjøp har vedtatt ny organisering av Sykehusinnkjøp. Den legger bedre til rette for at Sykehusinnkjøp klarer å innfri de fremtidige forventningene til helseforetakene. Det nye organisasjonsdesigner trådte i kraft 1. februar 2025.

NB. Oppgitt omsetning for rapporteringsåret er verdien av årlig anskaffelsesportefølje (anskaffelser og forvaltning), som helseforetakene kan gjøre avrop på.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Spesialrådgiver etisk handel Pia Trulsen

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

pia.trulsen@sykehusinnkjop.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Sykehusinnkjøp ble etablert for å levere innkjøpstjenester til spesialisthelsetjenesten gjennom anskaffelser og forvaltning av avtaler.

Anskaffelsene kan deles inn i tre nivåer: lokale, regionale og nasjonale anskaffelser. I 2024 har Sykehusinnkjøp gjennomført 1037 anskaffelser og forvaltet omtrent 6700 avtaler.

Leverandørene er en blanding av distributører, egenprodusenter og datterselskaper av internasjonale anerkjente selskaper.

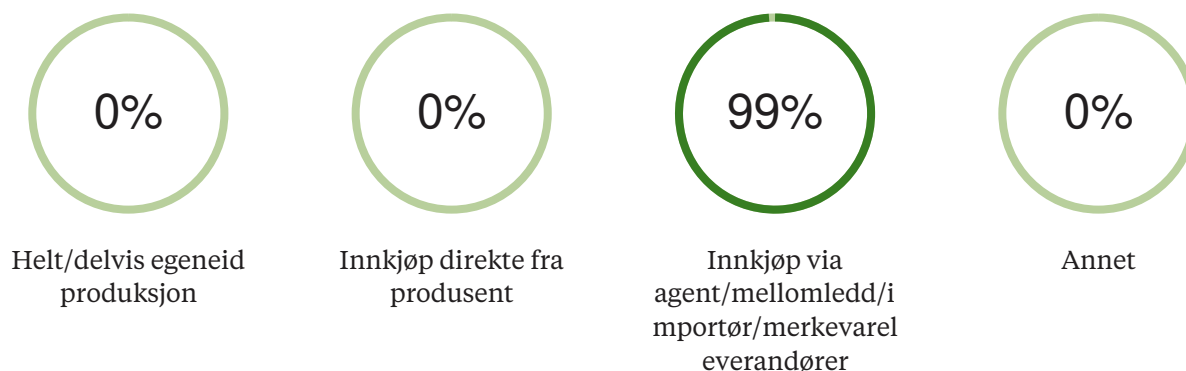
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

1 937

Kommentar til antall leverandører

Antall leverandører varierer gjennom året basert på kontrakts oppstart og avtaleutløp.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Sykehusinnkjøp inngår avtaler med leverandører, som enten er distributører, egenprodusenter eller datterselskaper av internasjonale anerkjente selskaper. Sykehusinnkjøp har i liten grad direkte kontrakter med ferdigstiller/fabrikk.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Det er leverandørenes ansvar å ha oversikt over deres førsteleddsprodusenter. Sykehusinnkjøp etterspør informasjon om produksjonsland i anskaffelser. For eksempel er det produkter fra 49 land i kategorien kirurgiske produkter. Kategorien utgjør 122 687 unike artikler som alle har informasjon om produksjonsland, region/stat og by.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

Kommentar til antall arbeidere

Det er avtaleleverandørens ansvar å ha oversikt hvor mange arbeidere det er i fabrikkene de kjøper varer fra. Sykehusinnkjøp har mulighet til å innhente informasjon om antall ansatte når avtaler følges opp. Oppfølgingen gjøres med bakgrunn i en risikovurdering for negativ påvirkning av mennesker, samfunn og miljø i verdikjeden.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Operasjonsprodukter - steril oppdekkingsmateriale og bekledning	Kina Kambodsja Thailand
Anestesiprodukter - diverse plastprodukter	India Mexico Taiwan
Kirurgiske instrumenter	Kina Malaysia Pakistan
Antibiotika (virkestoff)	Kina India
IKT utstyr	Kina
Tekstil	India Pakistan Vietnam
Hygiene og pasientpleieprodukter - undersøkelseshansker, munnbind, smittefrakker.	Kina Malaysia Thailand

Sykehusinnkjøp har omtrent 200 000 aktive artikler. Det er mange innsatsfaktorer/råvarer som er viktige. Over er det listet opp et utvalg av prioriterte innkjøpsgrupper der flere produkter kommer fra land med høy risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Listen er ikke uttømmende.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål :

Sykehusinnkjøp skal ferdigstille og godkjenne kategoriplaner med samfunnsansvarsanalyser for bygg- og eiendomsdrift og kirurgiske produkter andre kvartal 2024.

Sykehusinnkjøp skal ha oppstart av nye kategoriplanprosjekter innen administrasjon og IKT i første kvartal 2023.

Status :

Kategoriprogrammene Bygg- og eiendomsdrift er godkjent i rapporteringsåret og det har vært oppstart av kategoriene Administrasjon og IKT. For alle nevnte kategorier er det utarbeidet en samfunnsansvarsanalyse.

2

Mål :

Sykehusinnkjøp skal være med å bidra til redusert spredning av antibiotikaresistens gjennom felles nordiske anskaffelser og annet europeisk samarbeid.

Status :

I 2024 startet Sykehusinnkjøp den tredje nordiske anskaffelsen av antibiotika, der det ble benyttet fellesnordiske miljøkriterier utviklet gjennom dialogen med industri og offentlige instanser i alle de fem landene i 2023.

Kriteriene er basert på rammeverket for ansvarlig antibiotikaproduksjon, som ble utarbeidet i 2022 av AMRia og støttes av en sertifiseringsordning gjennom aktører som BSI (British Standards Institution) eller tilsvarende. Sertifiseringen bidrar til å sikre at produksjonen skjer i tråd med miljømessige krav som reduserer risikoen for forurensning i produksjonsland som India og Kina, hvor det meste av den farmasøytiske råvaren produseres.

De nordiske landene startet med å stille miljøkrav i 2022 basert på rammeverket til AMRia. På det tidspunktet var ingen leverandører sertifisert. Januar 2025 er 44 leverandører sertifisert.

Listen over sertifiserte leverandører er stadig økende og kan følges på BSI sine sider <https://www.bsigroup.com/en-GB/products-and-services/assessment-and-certification/validation-and-verification/product-directory-results/?standard=antibiotic+manufacturing>

3

Mål :

Kategoriområdene skal årlig ha møte med de største og strategisk viktigste leverandørene innen kategoriene medisinske forbruksvarer og kirurgiske produkter, der det skal være fokus på aktsomhetsvurderinger, sirkularitet, miljø- og klimamål samt produkter som inneholder skadelige stoffer.

I mars 2024 ble det gjennomført en leverandørkonferanse innen kategorien medisinske forbruksvarer, der hovedformålet var å introdusere leverandørene til kategoriplanen og fortelle hvilke fokusområder spesialisthelsetjenesten har. Blant annet ble det presentert hvordan Sykehusinnkjøp praktiserer nye miljø og klimakrav i offentlige anskaffelser.

I oktober inviterte Leverandørutviklingsprogrammet, Sykehusinnkjøp og fire andre nordiske innkjøpere til oppfølgingsdialog om miljømerking av medisinske produkter. Rundt 50 leverandører deltok.

I tillegg er det gjennomført en-til-en møte med flere av de største leverandørene der aktsomhetsvurderinger, sirkularitet, miljø- og klima har vært tema. Utvalget av leverandører står for omtrent 25% av omsetningen innen kategorien medisinske forbruksvarer og 15% innen kategorien kirurgiske produkter.

Divisjon legemidlers årlige seminar for industrien ble avholdt i mars 2024 med 250 deltagere digitalt og fysisk i Gamle Losjen i Oslo. Programmet favnet bredt, der tre elementer stod sentralt; prioriteringsmeldingen, nytt og legemidler og miljøkriterier i anskaffelser ettersom kravet om 30% vektning av dette trådte i kraft 1. jan 2024. Mange hadde spørsmål om hva miljøkravene ville innebære for dem og hvor de skulle legge fokus. Divisjon legemidler har bred erfaring med bruk av miljøkriterier i anskaffelser og hadde sikret gode foredragsholdere som kunne dele erfaring fra nærliggende områder og industriperspektivet fra sentrale aktører som Pfizer og BSI.

4

Mål : Sykehusinnkjøp skal jobbe aktivt for å sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.

Fra 1.1.24 kom det flere nye forskriftsendringer- innen arbeidslivskriminalitet. Som følge av nye krav ble maler og kontraktskrav knyttet til arbeidslivskriminalitet og sosial dumping oppdatert i rapporteringsåret og det ble avholdt interne kurs for å oppdatere ansatte.

Status : I tråd med Handlingsplan samfunnsansvar 2023-2025 som er vedtatt av Sykehusinnkjøp og de regionale helseforetakene, ble det videre satt særlig fokus på å følge opp innen høyrisikoområdene bygg, renhold og transport. Det ble etablert et samarbeid med Sykehusbygg HF for et pilotprosjekt med oppfølging av renholdsanskaffelser ved bruk av HMSREG-systemet (IT-verktøy for oppfølging av seriositet, HMS og miljøpåvirkning i bygg- og anleggsbransjen). Det ble utført flere kontroller av renholdsleverandører. Oppfølgingsarbeidet vil fortsette i 2025 i henhold til handlingsplanen.

Det er igangsatt et arbeid som skal utarbeide spesifikke rutiner for bruk av krav mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i tjenesteelementer i relevante vareanskaffelser.

5

Mål : Sykehusinnkjøp skal løpende utvikle- og harmonisere krav/kriterier i risikoanskaffelser sammen med samarbeidspartnere som Oslo kommune og Statens innkjøpssenter, Amgros og andre nordiske offentlige organisasjoner.

Sykehusinnkjøp har i rapporteringsåret hatt tett samarbeid med andre nordiske innkjøpere for å harmonisere krav. Gjennom samarbeidet med Amgros og andre nordiske samarbeidspartnere jobber vi blant annet for å fremme miljøvennlig produksjon av legemidler.

Status : Skjerpede aktsomhetsvurderinger knyttet til Israel- Palestina konflikten har vært utfordrende problemstillinger i organisasjonen. Oslo kommune, Statens Innkjøpssenter, Etisk handel Norge og DFØ har vært gode sparringspartnere i utvikling av nye krav, veiledning og rutiner knyttet til brudd på folkeretten.

Prosessmål for kommende år

1

Sykehusinnkjøp skal ferdigstille og godkjenne kategoriplaner med samfunnsansvarsanalyser for administrasjon og IKT i andre kvartal 2025.

Sykehusinnkjøp skal revidere kategoriplan for legemidler i 2025. Her skal det utarbeides en bærekraftsanalyse på linje med de andre kategoriene.

2

Sykehusinnkjøp skal fortsette å bidra til redusert spredning av antibiotikaresistens gjennom felles nordiske anskaffelser.

3

Sykehusinnkjøp skal i 2025 gjennomføre interne kurs om aktsomhetsvurderinger som er målrettet mot forskjellige faggrupper i foretaket, blant annet leder anskaffelse og avtaleforvaltere. Dette for å sikre at vi lever opp til forpliktelsene i åpenhetsloven og for at sikre vi iverksetter risikoreduserende tiltak og gjennomfører oppfølging.

4

Sykehusinnkjøp skal jobbe aktivt for å sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.sykehusinnkjop.no/48e56d/siteassets/dokumenter/om-oss/samfunnsansvar/policy-for-barekraft.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

Sykehusinnkjøp skal kontinuerlig forbedre foretakets arbeid med samfunnsansvar for å tilfredsstille følgende krav fra målbildet i oppdragsdokumentet i 2023: «Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.» Ambisjonen er understøttet av de regionale helseforetakene i flere oppdragsdokument. Ambisjonen er også støttet av våre etiske retningslinjer vedtatt av styret 25.01.2018, oppdatert i styret 11.12.24.

Der står det:

«Sykehusinnkjøp HF er en av Norges største innkjøpsorganisasjoner og skal være ledende innen etikk og samfunnsansvar.»

Sykehusinnkjøp HF er opprettet for å gi merverdi til helseforetakene gjennom profesjonaliserte anskaffelser og avtaleoppfølging, og sikre gevinstrealisering også innenfor samfunnsansvar.

Sykehusinnkjøp HF bruker aktsomhetsvurderinger som metode for å respektere menneskerettigheter.

På nettsiden er det tydeliggjort at Sykehusinnkjøp er forpliktet til å følge Etisk handel Norges prinsipperklæring for etisk handel. Les mer om dette her <https://www.sykehusinnkjop.no/om-oss/samfunnsansvar/#etisk-handel>

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Sykehusinnkjøp har en policy for bærekraft. Denne ble sist vedtatt av styret 14.12.2024. Første utgave ble vedtatt av styret 17.12.2021 og var i forkant på innspillsrunde blant de regionale helseforetakene, som er Sykehusinnkjøps eiere. Arbeidet med etisk handel i Sykehusinnkjøp er ellers godt forankret fra etableringen av foretaket ved at det i stiftelsesvedtektene står: "....Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp..." etter at vedtektene ble forandret, er denne målsettingen lagt inn som et målbilde og ligger i oppdragsdokumentet for 2023. Styret vedtok i 2018 etiske retningslinjer hvor det står: "Sykehusinnkjøp HF skal være en pådriver for etisk handel og som medlem av organisasjonen «Etisk handel Norge», er alle medarbeidere i Sykehusinnkjøp HF forpliktet til å jobbe for forbedring av arbeids- og menneskerettigheter og miljø i produksjonen av varer og tjenester. Dette gjøres ved å stille etiske krav når en risikovurdering av produkt og leverandørkjeder tilsier det. Ved særlig risiko for brudd på menneskerettigheter, skal kontraktene følges opp i avtaleperioden".

Etiske retningslinjer ble sist oppdatert og vedtatt av Sykehusinnkjøps styre 11.12.2024.

Policy for bærekraft er utarbeidet på norsk og engelsk. Begge versjoner er tilgjengelig på nettsidene våre.

I tillegg til Policy for bærekraft har Sykehusinnkjøp kontraktskrav til etisk handel til alle leverandører på norsk og engelsk.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Overordnet ansvar for aktsomhetsvurderinger ligger hos administrerende direktør. Enhet for forretningsutvikling, herunder avdeling for samfunnsansvar, har ansvar for oppdatering/utvikling av krav, policy og rutiner, intern kursing og veiledning. Avdeling for samfunnsansvar har et overordnet ansvar for risikovurderinger knyttet til anskaffelser og oppfølging samt prioriteringer.

Leder anskaffelse er ansvarlige for risikovurdering av anskaffelser og å stille krav i anskaffelsene. Leder anskaffelse skal vurdere etter tildeling hvilken effekt kravene som er stilt i anskaffelsen har hatt.

Etter endt anskaffelse overleveres en erfaringsrapport til avtaleforvaltere, hvor det er presisert hvilke krav i anskaffelsen som bør følges opp i kontraktsperioden. Områder knyttet til samfunnsansvar følges opp av avtaleforvaltere. Ved behov involveres spesialrådgivere for samfunnsansvar.

NB! 1. februar 2025 starter Sykehusinnkjøp opp med nytt organisasjonsdesign, der foretaket blir mer kategoribasert mot tidligere geografisk basert. I løpet av 2025 skal ansvarsfordelingen for aktsomhetsvurderinger synliggjøres i nytt organisasjonskart.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Sykehusinnkjøp har to årlige interne kurs i aktsomhetsvurderinger, der avdeling for samfunnsansvar er ansvarlig for gjennomføringen. Kurset er i hovedsak rettet mot nyansatte, men øvrige ansatte kan delta for oppfriskning og bli oppdatert.

Rutiner for risikovurdering er lagt inn i Sykehusinnkjøps styrings- og prosessverktøy Medulla.

Avdeling for samfunnsansvar jobber kontinuerlig, i samarbeid med relevante avdelinger i organisasjonen, med å utvikle- og forbedre metode for risikovurdering i leverandørkjeden. Gjennom verktøyet PowerBI har vi oversikt over produksjonsland på de fleste avtaleartiklene. Med oversikt over produksjonsland vurderes risiko per land basert på internasjonale anerkjente kilder som Worldwide Governance Indicator, WGI, International Trade union confederation global rights index, ITUC, Environmental Performance index, EPI og corruption perception index, CPI. Dette er risikokildene Sykehusinnkjøp benytter for å vurdere risiko og hvilke kategorier og områder som skal prioriteres for strengere krav i anskaffelser og for kontraktsoppfølging.

Videre jobber Sykehusinnkjøp med å utvikle kategoriplaner for 14 kategorier. Opprinnelig skulle alle kategoriplanene være ferdige innen utgangen av 2025. Sykehusinnkjøp erkjenner at godt og grundig arbeid, som skal involvere eiere, fagfolk, leverandører og interne, tar lengre tid enn antatt. Programstyret, som blant annet består av representanter fra eierne, tillitsvalgte og ledelsen, har vært enig om at det er viktigere med kvalitet i alle kategoriplanene enn leveranse i henhold til oppsatt tidsplan. Når alle kategoriplanprosjektene skal være ferdigstilte er ikke besluttet, men det forventes kontinuerlig fremdrift.

I kategoriplanprosjektene skal det utarbeides en samfunnsansvarsanalyse som kartlegger spesifikke områder med særskilt høy risiko, som kategorien må ha fokus på og iverksette målrettede tiltak for.

Sykehusinnkjøp er en kompetansebedrift og utviklet i 2024 en strategisk plan for kompetanse med tilhørende tiltak for å utvikle den. Den ble vedtatt av administrerende direktør 25.06.24. Planen har fått navnet "Kompetansehuset". Her ligger oversikten over virksomhetens tiltak og verktøy for kompetanseutvikling.

Kompetansehuset er bygget opp for å følge medarbeideres karriereløp, en reise som starter med rekrutteringsprosessen, introduksjonsprogrammet og så går videre mot spesialisering og utvikling av ekspertise. I etasjen som kalles "spesialisering" ligger opplæringen av medarbeidere som jobber med anskaffelser og forvaltning for blant annet å sette de i stand til å utføre gode aktsomhetsvurderinger.

Sykehusinnkjøp presiserer viktigheten av at ansatte følger foretakets policy, maler og rutiner i de etiske retningslinjene:

"Sykehusinnkjøp HF er en kompetansebedrift og medarbeidere skal aktivt opprettholde- og utvikle høy faglig kvalitet i sitt arbeid. Der det finnes vedtatte styrende dokumenter, rutiner, malverk, sjekklister, policyer og lignende, skal disse følges. Innspill til forbedringer skal tas inn i linjen og være en del av et aktivt forbedringsarbeid."

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Aktsomhetsvurderinger er et kontinuerlig arbeid som er i bestandig utvikling. Avdeling for samfunnsansvar har en viktig rolle å holde seg oppdatert på trender, utvikling og formidle kunnskapen videre i organisasjonen. Det vurderes kontinuerlig om det er behov for å sette opp nye kurs eller om det er behov for å diskutere nye risikotrender med enkeltavdelinger.

Avdeling for samfunnsansvar har i det daglige dialog med Leder anskaffelse og avtaleforvaltere der det blant diskuteres utvikling av krav eller kontraktsoppfølging.

Som en følge av at det fra 1.1.24 kom flere nye forskriftsendringer innen miljø og klima, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, avholdt avdeling for samfunnsansvar flere interne kurs i Sykehusinnkjøp for å informere om nytt regelverk og oppdaterte maler.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

Sykehusinnkjøp har en strategi for virksomheten vedtatt for årene 2020-2023. Strategien er blitt oppdatert med nytt målbilde som ble vedtatt av styret i Sykehusinnkjøp 14.12.23. Der er samfunnsansvar et av satsningsområdene og omtales slik: "innenfor gjeldende økonomiske rammer skal vi bidra til at spesialisthelsetjenesten når sine mål innen samfunnsansvar. Dette omfatter miljø, etisk handel, arbeidslivskriminalitet og antikorrupsjon. Områdene skal ivaretas ved å være innarbeidet i våre prosesser, maler og kompetansebygging internt."

Etisk handel

Sykehusinnkjøp skal arbeide aktivt for at arbeids og miljøforhold stadig forbedres hos leverandører og underleverandører ved å bruke innflytelsen foretaket har til å styrke oppslutningen om etisk handel, følge opp leverandøravtaler og årlig rapportere på arbeidet med etisk handel.

Arbeidslivskriminalitet

Arbeidslivskriminalitet kan omfatte skatteunndragelser, for lave lønninger eller brudd på arbeidsbestemmelser. Som innkjøpsorganisasjon skal Sykehusinnkjøp HF være med å forebygge slik kriminalitet ved å sette tydelige krav til leverandørene og følge dette opp.

Bærekraft og miljø

I samarbeid med fagmiljøene og helseforetakene skal Sykehusinnkjøp være en pådriver for at anskaffelser er miljøvennlige og bærekraftige og at livsykluskostnader hensyntas. Sykehusinnkjøp skal medvirke til et marked som fremmer utvikling av miljøvennlige og bærekraftige produkter og arbeide i henhold til FNs definerte bærekraftsmål.

Mer om målbildet kan leses i styresak 14. desember 2023 på Sykehusinnkjøps nettside.

Handlingsplan

Sykehusinnkjøp har utarbeidet en handlingsplan for prioriterte områder innen samfunnsansvar.

Handlingsplanen ble gjennomgått med alle kategoriområdene for å identifisere risiko og iverksette målrettede tiltak innen de enkelte kategoriene. Tiltakene er samkjørte med tiltak i kategoriplanene i de kategoriene der det er utarbeidet kategoriplaner. Videre er handlingsplanen godkjent av våre eiere og er gjeldende fra 2023-2025. Sykehusinnkjøp skal i 2025 i gang med å utarbeide revidert handlingsplan. I den nye planen vil det være fokus på å synliggjøre prioriterte områder, men også synliggjøre og forklare hvilke områder som ikke er prioriterte.

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Sykehusinnkjøp har årlig gjennomgang av styrende dokumenter i styret. Dette gjelder policy for bærekraft, etiske retningslinjer og strategiske føringer.

Årsrapport til Etisk Handel Norge legges frem for Sykehusinnkjøp HF sin ledergruppe før innsending og det gis en orientering til styret.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

I henhold til Sykehusinnkjøps rutiner, skal det benyttes kontraktskrav etisk handel i alle vareanskaffelser uavhengig av risiko. Kontraktskravet er utarbeidet av DFØ og Etisk handel Norge og er tilgjengelig på nettsiden til Sykehusinnkjøp, DFØ og Etisk handel Norge.

I anskaffelser med høy risiko vurderes det å stille strengere krav som for eksempel kvalifikasjonskrav eller tildelingskriterier. Dersom det stilles strengere krav enn standard kontraktskrav, skal avtalen følges opp i kontraktsperioden. Oppfølgingen kan være møte med leverandør, egenrapportering, fabrikkbesøk, ekstern revisjon eller en kombinasjon av disse. Sykehusinnkjøp har minimum årlig møte med de største/viktigste leverandørene der bærekraftig forretningspraksis er eget agendapunkt.

Sykehusinnkjøp omfattes av anskaffelsesloven. Det betyr at Sykehusinnkjøp må gjennomføre nye anskaffelser omtrent hvert fjerde år. Langsiktig samarbeid med produsenter kan bli hemmet av hyppige utskiftninger.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Sykehusinnkjøp har i rapporteringsåret jobbet med ny forskriftsendring om å vekte miljø med 30 %. Dette har krevd endring i rutiner, intern kursing og utvikling av nye miljø og klimakrav. Det har likeledes kommet nye forskriftsendringer innen arbeidslivskriminalitet, som også har krevd oppdateringer av malverket.

Regjeringen har vedtatt internasjonale sanksjoner som svar på Russlands militære aggresjon mot Ukraina. Dette medfører at Sykehusinnkjøp er omfattet av forbud mot å tildele eller fortsette gjennomføringen av offentlige kontrakter eller konsesjonskontrakter med juridiske personer (personer og selskap) som omfattes av § 8 n i forskrift 15. august 2014 nr. 1076. Denne loven omhandler restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territoriell integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet (Sanksjonsforskrift Ukraina, territoriell integritet mv.) For avtaler som er inngått etter april 2024 skal leverandørene levere inn et dokument som heter «Egenerklæring om russisk involvering» sammen med tilbudet. For avtaler inngått før dette, ble det i 2024 gjennomgått kontroll på alle kontrakter inngått etter konkurranser over EØS-terskelverdi (del 3) og hadde en gjenværende avtaleperiode som varte utover 31. oktober 2024.

Den norske regjeringen skjerpet i oktober sin fraråding om handel og næringsvirksomhet som bidrar til å opprettholde de folkerettsstridige israelske bosetningene. Utenriksdepartementet oppfordrer norsk næringsliv til å ta stilling til om forretningsforbindelser med virksomheter som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse på det okkuperte palestinske territoriet, bør avsluttes. Dette har ført til at Sykehusinnkjøp har utarbeidet to dokumenter som kan benyttes i anskaffelser, for å innhente mer informasjon om mulig brudd på folkeretten fra tilbyderne. Dette er:

1. Krav til informasjon i anskaffelser der det er risiko for direkte eller indirekte bidrag til brudd på folkeretten
 2. Egenerklæring om virksomheten bidrar til opprettholdelse av Israels ulovlige okkupasjon i Palestina
- Det er også utarbeidet et forenklet egenrapporterings skjema til eksisterende avtaleleverandører for å innhente informasjon om det er elementer i kontrakten som er produsert under israelsk ulovlig okkupasjon. Egenerklæringen er sendt ut i liten skala for å vurdere om det er behov for justeringer før denne kan benyttes i større utstrekning i kontraktsoppfølging.

Sykehusinnkjøp har startet opp arbeidet med å revidere handlingsplan for samfunnsansvar. Første utgave av handlingsplanen gjeldende fra 2023-2025 har vært meget nyttig i dialog både internt og i møte med eiere og helseforetak. Handlingsplanen kan forbedres ved at man synliggjør både prioriterte og ikke prioriterte områder i neste versjon. Det er bestemt at fremtidige handlingsplaner skal godkjennes av Samarbeidsutvalget for samfunnsansvar, som består av representanter fra de regionale helseforetak, representanter fra helseforetak, konserntillitsvalgte samt Sykehusbygg og Sykehusinnkjøp. Samarbeidsutvalget har åtte årlige møter hvor det diskuteres løpende hvilke prioriteringer spesialisthelsetjenesten skal ha innen bærekraft.

Sykehusinnkjøp har i rapporteringsåret hatt fokus på å innhente informasjon om produksjonsland for avtaleartikler. Informasjon om produksjonsland er viktig for å være i stand til å utføre gode aktsomhetsvurderinger i vareanskaffelser. Ved slutten av rapporteringsåret hadde Sykehusinnkjøp informasjon om produksjonsland på 229 000 artikler.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Hygiene og pasientpleieprodukter	Tvangsarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Arbeidstid Regulære ansettelser Miljø Korrupsjon	Kina Mexico Malaysia Thailand
IKT hardware	Tvangsarbeid Helse, miljø og sikkerhet Miljø	Kina
Kirurgiske produkter og andre stålprodukter	Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet	Pakistan
Renhold, transport og bygg	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser	Norge
Antibiotika	Helse, miljø og sikkerhet Miljø Vann	Kina India

Med omtrent 200 000 aktive artikler er det mange produktgrupper med særlig høy risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Sykehusinnkjøp må kontinuerlig vurdere risiko i hver eneste anskaffelse for å vurdere om det er ny informasjon som flytter risiko til det bedre eller det verre.

Hygiene og pasientpleieprodukter og kirurgiske instrumenter er valgt fremhevet grunnet veldig stor risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter og fordi dette er produkter innen kjernevirksomheten Sykehusinnkjøp opererer under. Hygiene og pasientpleieprodukter er i stor grad produsert i Sørøst-Asia, undersøkelseshansker særlig i Malaysia. Sykehusinnkjøp har siden 2013 vært på besøk seks ganger på hanskefabrikker i Thailand og Malaysia. Det har vært store utfordringer, særlig knyttet til migrantarbeidere, og Sykehusinnkjøp har fulgt dette opp med leverandører i over ti år. Vi ser at oppfølging fører til forbedringer. Blant annet er det tilbakebetalt flere hundre millioner kroner i rekrutteringsavgifter til migrantarbeidere i

hanskeindustrien i Malaysia. Innen hanskeindustrien har Sykehusinnkjøp brukt sin innkjøpermakt til å påvirke forbedringer i industrien. En viktig suksessfaktor i forbedringsarbeidet har vært god og langsiktig dialog med både leverandør og produsenter, men også internasjonale nettverk og samarbeid har vært viktig for å få fremdrift i forbedringsarbeidet.

Kirurgiske instrumenter er i hovedsak produsert i Tyskland, Polen, Malaysia eller i Pakistan. Et instrument kan være produsert både i Pakistan og Tyskland, men gjerne merket med Tyskland som produksjonsland. Sykehusinnkjøp har besøkt produksjon både i Tyskland og Pakistan og er godt kjent med risikobildet og prioriterer disse produktene ved å stille ekstra strenge krav og følge opp. Det store volumet av kirurgiske instrumenter produseres i hovedsak i land med lav risiko. Likevel er det et lite volum som fortsatt produseres i Pakistan og som krever at vi stiller krav og følger opp. Sykehusinnkjøp erkjenner at verdien av alle produkter som er produsert i Pakistan, og antallet produkter (0,1 %) ikke nødvendigvis forsvaret for mye oppfølging. Sykehusinnkjøp løser dette ved å stille kvalifikasjonskrav i anskaffelsene og på den måte velger leverandører som har gode rutiner for aktsomhetsvurderinger og som kan beskrive hvordan de har vurdert produsenten av kirurgiske instrumenter. Videre følger Sykehusinnkjøp opp kravene til etisk handel med valgt leverandør i avtaleperioden der typisk produsenten også deltar digitalt.

Sykehusinnkjøp har som mål å bidra til redusert spredning av antibiotikaresistens gjennom felles nordiske anskaffelser og europeisk samarbeid. Dette målet støttes ved å stille krav om ansvarlig antibiotikaproduksjon i anskaffelsene våre, med særlig fokus på å redusere miljøskadelige utslipp som kan føre til antibiotikaresistente bakterier. I 2024 startet den tredje nordiske anskaffelsen av antibiotika, der det ble benyttet fellesnordiske miljøkriterier, en sertifiseringsordning, utviklet gjennom dialogen med industri og offentlige instanser i alle de fem landene i 2022. Sertifiseringen bidrar til å sikre at produksjonen skjer i tråd med miljømessige krav som reduserer risikoen for forurensning i produksjonsland som India og Kina, hvor det meste av den farmasøytiske råvaren produseres.

Siden sertifiseringsordningen startet i 2022, har BSI sertifisert 44 selskaper, og antall sertifiserte selskap øker. På BSIs nettside kan utviklingen følges <https://www.bsigroup.com/en-GB/products-and-services/assessment-and-certification/validation-and-verification/product-directory-results/?standard=antibiotic+manufacturing>. I produksjon av antibiotika, er det stor risiko for direkte utslipp av virkestoff i det lokale avløpsvann. Hvis det ikke er gode rensemetoder fra avløpsvannet, kan det være medvirkende årsak til utvikling av antibiotikaresistens. Med økt forekomst av antibiotikaresistens vil det være vanskeligere å behandle infeksjoner og sykdomsforløp kan bli lengre og mer kostbare.

IKT er valgt ut som prioritert område, da det er kjent høy risiko for brudd på arbeidstaker - og menneskerettigheter i verdikjeden, og fordi markedet oppleves lite åpent om faktiske forhold i leverandørkjeden. I tillegg er IKT en del av Sykehusinnkjøp sitt kategoriprogram for 2024. Det at leverandørkjedene innen IKT sektoren er lite åpne om konkrete forhold i verdikjeden, førte høsten 2024 til et opprop mot Apple og Cisco der 15 store europeiske innkjøpere gikk sammen. Her kan nevnes blant annet København, Oslo og Malmø kommune, samarbeidspartnere i blant annet Barcelona og flere aktører i Storbritannia. Noe av fokuset var å få innsikt i forsyningskjeder med høy risiko for ulovlige forhold, støtte ansattes egne initiativer for å avdekke, vurdere og håndtere risikoområder i produksjonsleddene og sikre effektiv rettshjelp for ofre for menneskerettighetsbrudd og å forhindre at arbeidstakere utsettes for gjengjeldelser. Oppropet kan leses her: <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/opprop-mot-teknologigiganter/>

IKT er et område som har stor påvirkning på miljø, men hvor det er et stort potensial for å stille gode miljøkrav i anskaffelser som medvirker til å redusere klimabelastningen innen området. For eksempel er holdbarhet og mulighet for reparasjon og resirkulering områder det er viktig å ha kunnskap om og stille krav til. Her samarbeider Sykehusinnkjøp tett med Oslo kommune og Statens innkjøpsenter for å harmonisere krav og ha felles dialog med leverandører.

Renhold, transport og bygg er tjenesteområder der det er dokumentert høy risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og områdene er også prioritert av norske myndigheter. Sykehusinnkjøp har i sitt kategoriplanprosjekt for administrasjon valgt å gjøre dybdeanalyse på pasientreiser. Innen pasientreiser er det

knyttet risiko til både arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, men transport har også en negativ påvirkning på ytre miljø.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette."

Sykehusinnkjøp har informasjon om produksjonsland for 229 000 artikler. Det er en økning på omtrent 18 % siden forrige rapportering. I verktøyet PowerBI legges det inn informasjon om risiko på land, som er basert på internasjonale kilder WGI World Governance Indicator, ITUC International Trade Union Confederation Global Rights index, EPI Environmental Performance Index og CPI Corruption perception Index. Sykehusinnkjøp har sammenstilt risikoparameterne og knyttet informasjonen til produksjonsland på avtaleartikler. På den måte er det mulig for leder anskaffelse å vurdere hvor produkter som skal anskaffes kommer fra, og å få en visualisering om det er knyttet risiko til disse landene.

Merk at risikovurdering ved denne metoden er knyttet til rammeavtaler på varer og ikke dekker vurdering på legemidler, tjenesteavtaler og investeringskjøp.

For tjenesteavtaler er renhold, transport og bygg prioriterte områder basert på nasjonale anbefalinger.

Som en del av aktsomhetsvurderingene knyttet til kategorien legemidler, har Sykehusinnkjøp også her begynt å innhente informasjon om produksjonsland og råvarer i anskaffelsene. Produksjon av råvarer til legemidler anses å ha den største risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Det har krevd en modning i markedet før Sykehusinnkjøp kunne starte å etterspørre informasjon om produksjonssteder. Informasjonen gir økt innsikt i risikoområder og er et viktig grunnlag for vurderingene som gjøres for å redusere risiko for brudd på menneskerettigheter og miljøskade i forkant av anskaffelser.

Total sett er det benyttet en form for miljøkriterier i anskaffelser som dekker omtrent 65 % av det totale innkjøpsvolumet på legemidler.

Investeringskjøp på for eksempel medisinsk teknisk utstyr er foreløpig ikke et prioritert område for Sykehusinnkjøp. Det er foreløpig noe usikkerhet når det skal gjennomføres et kategoriplanprosjekt for denne kategorien. Sannsynligvis vil det skje i 2025 eller 2026. Som i alle andre kategoriplanprosjekter skal det også her utarbeides en samfunnsansvarsanalyse der risiko kartlegges og handlingsplaner utarbeides.

Sykehusinnkjøp er med i flere internasjonale samarbeidsfora der risiko og forbedringsmuligheter diskuteres. Utvalgte relevante samarbeidspartnere er Oslo kommune, Statens innkjøpssenter, Nordisk Lægemiddelforum, Hållbar Upphandling og Adda i Sverige, Amgros i Danmark, Helsinki universitetssykehus i Finland, National Health Services, British Medical Association og Electronic Watch.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

Gjennom internasjonalt samarbeidsnettverk ble Sykehusinnkjøp gjort oppmerksom på at rekrutteringspraksis av migrantarbeidere i Taiwan ofte er knyttet til gjeldsslaveri. Basert på denne informasjonen valgte Sykehusinnkjøp, sammen med våre svenske samarbeidspartner Hållbar Upphandling, å følge opp et utvalg leverandører med produsenter i Taiwan. Det ble utarbeidet et egenrapporteringskjema, der tre taiwanske produsenter skulle svare på om de hadde migrantarbeidere, om migrantene hadde betalt rekrutteringsavgift og hvilken rekrutteringspolicy produsenten hadde.

Tilbakemeldingene viste seg at alle tre selskaper hadde nylig en rekrutteringspraksis, der migrantarbeiderne selv skulle betale. Gjennom oppfølgingsprosessen bekrefter alle produsentene at rekrutteringspolicy og rutiner er blitt endret slik produsenten dekker alle kostnader i tillegg har produsentene tilbakebetalt rekrutteringsavgifter tilbake i tid.

I 2024 fikk Sykehusinnkjøp flere henvendelser om informasjonskravet i åpenhetsloven knyttet til en legemiddelleverandør med hovedkontor i Israel. I henvendelsene var avsenderne ute etter informasjon om hvordan Sykehusinnkjøp gjorde aktsomhetsvurderinger og hvordan vi kunne dokumentere om leverandøren ikke bidro direkte, indirekte eller gjennom forretningsforbindelser til menneskerettighetsbrudd i Palestina. Spørsmålene var grunnet i Regjeringens skjerpede fraråding til norsk næringsliv om å unngå handel som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon av Palestina.

Sykehusinnkjøp hadde rutiner for aktsomhetsvurderinger, men ikke for skjerpede aktsomhetsvurderinger knyttet til ulovlig okkupasjon. Gjennom kildemateriale og dialog med leverandøren fikk vi informasjon om at leverandøren ikke hadde tilstedeværelse på okkupert område. I tillegg bestilte Sykehusinnkjøp en granskningsrapport utført av ekstern part for å verifisere om selskapet hadde tilstedeværelse på okkupert område eller på annen måte bidrar til ulovlig okkupasjon. Granskningsrapporten bekreftet at det ikke var noen direkte tilstedeværelse på okkupert område. Likevel er det noen gråsoner som må vurderes. Vurderingene og dialog med leverandør fortsetter i 2025. Granskningsrapporten kan leses her:

<https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/gransking-teva/>

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Hygiene og pasientpleieprodukter
Overordnet mål :	Ingen migrantarbeidere i produksjon skal være ansatt under tvang.
Status :	Alle hanskeprodusenter med produksjon Malaysia, har dokumentert null-kost rekrutteringspolicy og har fremvist gjennomførte tilbakebetalingsplan til migranter. Det er tilbakebetalt flere hundre millioner kroner i oppreising til tusenvis av migrantarbeidere som jobber eller har jobbet i hanskeindustrien i Malaysia. For eksempel har en av produsentene Sykehusinnkjøp har på nasjonal avtale, tilbakebetalt omtrent 120 millioner norske kroner i oppreising. Tilbakebetalingen omfattet rundt 7000 migrantarbeidere. Sykehusinnkjøp får gjennom nasjonale avtaler på undersøkelseshansker, leveranser fra fire malaysiske produsenter.
Mål i rapporteringsåret :	Stille konkrete krav om null-kost rekrutterings-policy i anskaffelsen der det er risiko for migrantarbeidere ansatt under tvang, for at sikre vi inngår avtaler med seriøse leverandører og produsenter.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Gjennom kvalifikasjonskrav har leverandører i nasjonal anskaffelse av undersøkelseshansker dokumentert produsentenes null-kost rekrutteringspolicy og tilhørende tilbakebetalingsplan til migranter.

Avtaler trådte i kraft i 2023. Som en del av avtaleoppfølgingen vil det være dialog med leverandører gjennom kontraktens levetid. Er det mistanke om brudd/forverring av situasjonen vil det løpende bli vurdert oppfølging av fabrikker. Det er ikke gjennomført videre oppfølging av hanskefabrikker i rapporteringsåret.

Kravene til null-kost rekrutteringspolicy benyttet i hanskeanskaffelsen, er det naturlig at ta i bruk ai andre anskaffelser der det er høy risiko for migranter betaler rekrutteringskostnader. Vurderingen vil bli tatt med i kategorispesifikke diskusjoner i 2025 for å videreutvikle målrettede krav i anskaffelser og avtaleforvaltningen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennom krav i anskaffelser eller kontraktsoppfølging sikre at produsenter dekker rekrutteringskostnader og har dette nedfelt i policy og rutiner. Dersom det likevel avdekkes at migranter har betalt rekrutteringsavgifter, må Sykehusinnkjøp i dialog med leverandør, iverksette en tiltaksplan for å få endret prosedyre og få til oppreising av berørte migranter.

	IKT hardware
Overordnet mål :	Sikre åpenhet om utfordringer i leverandørkjeden.
Status :	Kommunikasjon om utfordringene er igangsatt i samarbeid med samarbeidspartnere og leverandørmarkedet.
Mål i rapporteringsåret :	Dialogmøter med bransjen sammen med Oslo kommune og Statens Innkjøpssenter.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

I samarbeidet med Oslo kommune og Statens innkjøpssenter er det i 2024 gjennomført felles møte med Apple Norge for å få de til å åpne mere opp om konkrete avvik i sin leverandørkjede. Det har vist seg vanskelig å få konkret informasjon fra både Apple og andre store IT leverandører.

Merkevareleverandørene viser gjerne til medlemskap i Responsible Business Alliances og tåkelegger hvor konkrete avvik på mennesker, samfunn og miljø finner sted.

Alene blir Sykehusinnkjøp for små til å påvirke IT produsenter til endring, hvilket har ført til et europeisk opprop mot teknologigiganter, som kan leses

her: <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/opprop-mot-teknologigiganter/>

Foreløpig har det kommet lite ut av oppropet og det vurderes i det europeiske samarbeidet hvordan oppdragsgivere bør reagere.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Det er uvisst hva Sykehusinnkjøp klarer å få til av endring hos teknologigiganter, men vi vurderer at kontinuerlig dialog bidrar til kontinuerlig forbedringer. Derfor vil Sykehusinnkjøp fortsette å ha jevnlig dialog med de store IT leverandører og merkevareprodusenter.

I 2025 skal vi fortsette å utvikle og harmonisere krav i anskaffelser for IKT hardware med andre offentlige samarbeidspartnere for å sikre at seriøse leverandører som benytter OECDs metode for aktsomhetsvurdering, blir valgt.

Kategoriplan for IKT skal godkjennes i 2025 og det skal utarbeides en felles tiltaksplan for spesialisthelsetjenesten basert på identifiserte risikoområder.

	Kirurgiske produkter og andre stålprodukter
Overordnet mål :	Ingen barnearbeid i produksjon av kirurgiske produkter
Status :	Sykehusinnkjøp erkjenner at andelen kirurgiske instrumenter fra Pakistan er veldig liten, det samme gjelder pengeverdi. Innen kategorien kirurgiske produkter utgjør andelen av produkter fra Pakistan ikke mere enn 0,1% av det totale antall artikler. I skrivende stund har Sykehusinnkjøp 139 avtaleartikler fra Pakistan. Basert på volum og verdi, er det lite hensiktsmessig at Sykehusinnkjøp bruker mye tid og ressurser på oppfølging av produkter fra Pakistan. Likevel er det risiko for alvorlige brudd som for eksempel bruk av barnearbeid i produksjonen, som tilsier at noe fokus på oppfølging må det være. Med høy risiko for alvorlige brudd på våre kontraktsvilkår, er det ekstra viktig at Sykehusinnkjøp vurderer hvilke krav som kan benyttes i anskaffelser for å redusere risiko. Kvalifikasjonskrav benyttes for at vi skal velge leverandører som har gode rutiner for å følge opp risiko i egen verdikjede. Det vil også alltid være kontraktskrav for etisk handel i avtalene som gjør det mulig for Sykehusinnkjøp å følge opp leverandører og produsenter dersom vi blir oppmerksom på mulige avvik.
Mål i rapporteringsåret :	Benytte kvalifikasjonskrav i anskaffelser av kirurgiske instrumenter for å sikre seriøse aktører.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Kvalifikasjonskrav er benyttet i anskaffelser av kirurgiske instrumenter. Det er ikke iverksatt ytterligere tiltak i rapporteringsåret.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

	Renhold, transport og bygg
Overordnet mål :	Lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter, og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	Sykehusinnkjøp skal sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter ved å benytte særskilte kontraktskrav og egenrapporteringsskjemaer i risikoanskaffelser og følge opp disse.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Kontraktskrav og egenrapporteringsskjema er benyttet i utvalgte risikoanskaffelser. Dette gjelder særlig innen bygg, renhold og transport.

Sykehusinnkjøp har til nå benyttet egenutviklede kontraktskrav med utvidede krav og egenrapporteringsskjema som er benyttet avhengig av risikograd. Avdeling for samfunnsansvar utfører intern halvårlig opplæring som omfatter bruk av krav og oppfølging. Graden av anvendelse av krav og oppfølging baseres på intern risikovurdering i henhold til rutiner. Fra 2024 benyttes det krav som i det vesentlige er identiske med maler fra DFØ. Hensikten er både å gjøre det enklere for oss å stille relevante krav for de ulike risikoområdene, samt å sikre at leverandørmarkedet gjenkjenner standard krav og maler fra DFØ i våre anskaffelser. Dette er aktualisert ved at det fra 2024 er trådt i kraft nye forskriftsendringer som følge av Norgesmodellen. DFØ har utarbeidet nye kontraktskrav og maler i henhold til endringene, som hovedsak gjelder for områdene bygg/anlegg og renhold. Avdeling for samfunnsansvar avholdt et internt tilleggskurs i Sykehusinnkjøp i desember 2023 for å informere om nytt regelverk og endringene i malene våre.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Sykehusinnkjøp besluttet i 2023 å starte et pilotprosjekt med å utføre seriøsitetsoppfølging av renholdsanskaffelser ved hjelp av systemet HMSREG og seriøsitetsmodulen som er integrert i dette. Oppfølgingene gjøres i samarbeid med Sykehusbygg HF, som allerede benytter dette systemet ved sine oppfølginger. Det ble på denne bakgrunn utført flere kontroller av renholdsleverandører i 2024. Resultatet av de utførte kontrollene er positive, og det ble ikke avdekket alvorlige avvik hos leverandørene. De viktigste erfaringene på dette stadiet av pilotfasen, er utvilsomt at bruk av HMSREG-systemet gir en helt ny dimensjon i forhold til kapasitet til oppfølginger, samt at det oppleves enkelt å anvende både av kontrollørene våre og leverandørene som blir kontrollert. Med den systematiske tilnærmingen, samt vesentlig tidsbesparelse ved slike kontroller ved bruk av HMSREG, vil en fremtidige bruk av et slikt system utvilsomt føre til bedre og mer omfattende oppfølging innen arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i Sykehusinnkjøp. Dette pilotprosjektet, samt generell fokus på oppfølging av alle risikoområdene, vil også fortsette i 2025 i henhold til handlingsplanen.

Sykehusinnkjøp startet i 2024 utarbeidelse av kategoriplan for administrasjon. Det ble utarbeidet en egen analyse for pasientreiser som blant annet fokuserte på å beskrive risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i bransjen. Konklusjonen er at det er middels risiko på området. I den kommende kategoriplanen vil det bli utarbeidet forslag til konkrete tiltak på dette området for å sikre god oppfølging og redusere risiko.

	Antibiotika
Overordnet mål :	Sykehusinnkjøp skal være med å bidra til å redusere spredning av antibiotikaresistens
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	Sykehusinnkjøp skal ta i bruk fellesnordiske miljøkriterier/-krav i anskaffelser av antibiotika

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

I 2024 startet Sykehusinnkjøp den tredje nordiske anskaffelsen av antibiotika, der vi benyttet fellesnordiske miljøkriterier utviklet gjennom dialogen med industri og offentlige instanser i alle de 5 landene i 2023. Disse kriteriene er basert på rammeverket for ansvarlig antibiotikaproduksjon, som ble utarbeidet i 2022 av AMRia og støttes av en sertifiseringsordning gjennom aktører som BSI (British Standards Institution) eller tilsvarende. Sertifiseringen bidrar til å sikre at produksjonen skjer i tråd med miljømessige krav som reduserer risikoen for forurensning i produksjonsland som India og Kina, hvor det meste av den farmasøytiske råvaren produseres.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Målet er å inkludere miljøkriterier i alle relevante anskaffelser, noe som vil bidra til å redusere risikoen for miljøpåvirkning og antibiotikaresistens gjennom hele verdikjeden.

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Spesialisthelsetjenesten har felles miljø og klimamål for 2022-2030. Målene som treffer Sykehusinnkjøp sin virksomhet mest er her listet opp.

1. Redusere CO2 utslipp med 40 % innen 2030 og langsiktig mål om å være klimanøytral innen 2045.

Sykehusinnkjøp rapporterer årlig på klimagassutslipp i tillegg til at det utarbeides et klimaregnskap for scope 3 - Indirekte utslipp. Klimaregnskapet skal brukes til å iverksette tiltak for å redusere klimagassutslipp i spesialisthelsetjenesten.

2. Andel produkter uten helse- og miljøskadelige stoffer i spesialisthelsetjenesten skal være 75 %.

Sykehusinnkjøp kontrollerer innhold av kjemikalier som er ført opp på den europeiske utfasingslisten for helsevesenet. Utfasingslisten spesifiserer hvilke kjemikalier og materialer som skal unngås i produkter til spesialisthelsetjenesten når det finnes tryggere alternativer.

Mer informasjon kan leses her: https://noharm-europe.org/sites/default/files/documents-files/6966/2021-11-29_FINAL_European-healthcare-phase-out-list.pdf

3. Redusere unødvendig forbruk, øke ombruk og materialgjenvinning.

Sykehusinnkjøp skal som tjenesteleverandør tilrettelegge anskaffelser slik spesialisthelsetjenesten kan nå sine mål.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Sykehusinnkjøp leverer årlig klimaregnskap på direkte utslipp til spesialisthelsetjenestens klimaregnskap, som kan leses her: <https://helse-midt.no/om-oss/gront-sykehus#spesialisthelsetjenestens-rapport-for-samfunnsansvar>

Sykehusinnkjøp har laget klimaregnskap på indirekte utslipp basert på spend. Ved å ha et klimaregnskap basert på spend, er det vanskelig å synliggjøre miljøvennlige produkter hvis de koster det samme eller er dyrere enn mere miljøbelastende produkter. Det å synliggjøre miljøvennlige produkter for kundene, er noe Sykehusinnkjøp må jobbe videre med.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

I alle anskaffelser estimeres årlig forbruk på artikkelnivå. Basert på disse estimatene kan leverandører planlegge sine innkjøp fra produsenter.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Sykehusinnkjøp vurderer i hvilke anskaffelser det er relevant å etterspørre miljømerkede produkter. Det vurderes også hvilket potensiale det er i markedet for å fremme antall miljømerkede produkter innen enkelte kategorier. For eksempel er få artikler innen medisinske forbruksvarer miljømerkede. Sykehusinnkjøp jobber sammen med leverandører og nordiske kollegaer for å øke andelen miljømerkede produkter innen kategorien. I oktober 2024 inviterte Sykehusinnkjøp sammen med nordiske samarbeidspartnere markedet til den andre dialogkonferansen om utvikling av mer bærekraftige medisinske produkter, i Malmø.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Gjennom kontraktskrav etisk handel punkt 1.1 forventes det at leverandører følger opp sin leverandørkjede der blant annet fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger, er vesentlig.

Ved revisjon eller besøk på fabrikker er arbeiderrepresentasjon, fagforeningsfrihet, kollektive forhandlinger og sosial dialog alltid viktige agendapunkter.

Internt i Sykehusinnkjøp sitter tillitsvalgte blant annet i styret og andre viktige beslutningsfora, for at vi til enhver tid skal inkludere ansatte i beslutninger som tas.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Det gjennomføres interne kurs for opplæring og videreutvikling av ansatte.

Samfunnsansvar er tema i strategiske møter med leverandører. Ved behov setter Sykehusinnkjøp opp egne møter, kurs eller webinarer for å øke kunnskap og forståelse til leverandører.

Det viktigste for Sykehusinnkjøp er å ha åpen og ærlig dialog med leverandører om forventninger og krav for å spille hverandre gode og drive kontinuerlig forbedringsarbeid.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Sykehusinnkjøp har etiske retningslinjer og et antikorrupsjonsprogram. Sammen med helseforetakenes samarbeidsavtaler med leverandørorganisasjonene, er dette viktige dokumenter for å redusere korrupsjon og bestikkelser internt og hos leverandører. Sykehusinnkjøp jobber sammen med de regionale helseforetakene og leverandørorganisasjonene LMI og Melanor med ulike tiltak knyttet til dette temaet.

I 2025 har internrevisjonen sett på arbeidet med etiske retningslinjer og antikorrupsjonsprogrammet opp mot habilitet. Internrevisjonen konkluderte med at systemet for å sikre habilitet var godt nok. Ulike tiltak er likevel satt i gang der man så at det kunne forbedres. Dette handler for eksempel om opplæring og dilemmatrening.

Rapporten fra internrevisjon kan leses

her: <https://www.sykehusinnkjop.no/4aa7de/siteassets/dokumenter/styremoter/2024/styremote-25-oktober-2024/sak-78-2024-vedlegg-internrevisjonsrapport-1-2024-habilitetsvurderinger.pdf>

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

Sykehusinnkjøp deltar aktivt i samarbeid for miljø og samfunnsansvar i spesialisthelsetjenesten. Foretaket er medlem i et formelt samarbeidsforum med de regionale helseforetakene og Sykehusbygg HF, og deltar ellers aktivt i nettverk og samarbeidsmøter på tvers av helseforetakene for å redusere og forhindre negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis"

Sykehusinnkjøp har i samarbeid med de regionale helseforetakene, utarbeidet en handlingsplan med prioriterte områder, der risiko for brudd er størst. Handlingsplanen viser hvilke risiko det er innen de forskjellige områder, og hvordan Sykehusinnkjøp skal jobbe for å redusere risiko. Oversikten har også en konkret handlingsplan med aktiviteter som skal gjennomføres. I en intern versjon er også ansvarlige for det enkelte tiltak synliggjort. Handlingsplanen er vedtatt av de regionale helseforetakene og vært behandlet i styret i Sykehusinnkjøp.

1. februar 2025 tas et nytt organisasjonsdesign i bruk i Sykehusinnkjøp. Det nye design er kategoribasert og det blir naturlig at ansvarsområder går opp på nytt og tydeliggjøres enda bedre.

I anskaffelser der det har blitt stilt strengere krav til for eksempel etisk handel, skal det følges opp med flere aktiviteter i kontraktsperioden. Oppfølgingen av etisk handel kan være møte med leverandør, egenrapportering, revisjon på fabrikk, besøk på fabrikk eller en kombinasjon av disse. Tidligere rapporter fra gjennomført revisjon kan være relevant dokumentasjon fra leverandør.

Dybdegående risikoanalyser med tiltaksplan utarbeides for hver enkelt kategori.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Sykehusinnkjøp bruker aktsomhetsvurderinger som metode. Arbeidet med å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning skjer ved å utføre aktsomhetsvurderinger, sette krav og følge opp disse. Alt arbeid i leverandørkjedene skjer i samarbeid med avtaleleverandør. Vi bygger tillit med leverandørene ved å vise at målet er forbedringer, ikke straffesanksjoner eller oppsigelse av kontrakt. Ved identifiserte brudd, vil det opprettes en plan for forbedringer som det jobbes sammen med leverandør om. Ved stor risiko, vil Sykehusinnkjøp dra på besøk til fabrikk eller få utført en tredjeparts revisjon. Evalueringen av tiltak gjøres i samarbeid med leverandør og her kan også tredjeparts revisor kobles inn hvis nødvendig.

Eksempel 1: I anskaffelse av antibiotika er det stilt miljøkrav til produsenter, for å redusere risiko for utslipp av antibiotika i nærmiljøet. På 2 år har 44 globale leverandører sertifisert seg for å dokumentere at de jobber kontinuerlig med å redusere negativ miljøpåvirkning i sin produksjon.

Eksempel 2: Det ble ved et besøk på en hanskefabrikk registrert brudd ved at arbeiderne ikke hadde tilgang til egne pass. Dette ble fulgt opp ved neste besøk, da hadde alle arbeidere låsbare skap.

A close-up photograph of two hands holding a small, white, mesh-like object. The hands are positioned as if they are carefully examining or manipulating the object. The background is blurred, showing more of the hands and the object.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Ved funn av avvik, vil kommunikasjonen i hovedsak være mellom Sykehusinnkjøp, helseforetakene, leverandør og produsent. Det vil bli utarbeidet tiltaksplaner med gitte frister, som følges opp mot leverandør. Leverandør er ansvarlig for å dokumentere faktiske forbedringer. Dersom leverandører ikke dokumenterer faktiske forbedringer, kan Sykehusinnkjøp i ytterste konsekvens si opp avtalen med leverandør. Forbedringsarbeid rapporteres årlig i Etisk handel Norges medlemsrapportering. Ledergruppen og styret orienteres ved behov.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Gjennom leverandørdialog, interne og eksterne presentasjoner kommuniserer Sykehusinnkjøp om kartlegging og håndtering av negativ påvirkning. Relevant er også å få nyhetsartikler i eksterne medier for å belyse problemstillinger. Det er et viktig prinsipp for Sykehusinnkjøp å kommunisere om funn og avvik, slik at både ansatte i Sykehusinnkjøp og hos leverandører får bedre forståelse for ansvaret man har. Leverandører er hovedansvarlig for oppfølging i sin leverandørkjede. Sykehusinnkjøp gjør stikkprøver. Ved bruk av denne metoden er det viktig med kommunikasjon, så også andre leverandører forstår viktigheten av kontinuerlig forbedring.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Sykehusinnkjøp har, som offentlig oppdragsgiver, etablerte rutiner for håndtering av innsynsbegjæringer. Informasjonskravet knyttet til åpenhetsloven håndteres i henhold til etablerte rutiner.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Sykehusinnkjøp er en tjenesteleverandør av innkjøpstjenester og kjøper i liten grad inn varer selv. Sykehusinnkjøp har i svært liten grad avtaler direkte med produsent eller underleverandør og anser derfor at leverandørene har det største ansvaret for å sikre gjenoppretting. Sykehusinnkjøp følger opp leverandører og tilser at de etterlever krav i kontraktene. Dersom det er brudd på arbeidstaker- eller menneskerettigheter i leverandørkjeden vil Sykehusinnkjøp ansvarliggjøre leverandøren for gjenoppretting hos produsent. Tiltaksplan utarbeides med gitte frister. Dersom Sykehusinnkjøp vurderer at leverandører har manglende oppfølging av tiltaksplan, kan Sykehusinnkjøp i ytterste konsekvens si opp avtale med leverandør.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ved oppfølging av produsent i Taiwan ble null-kost rekrutteringspolicy implementert tidligere enn først planlagt og tilbakebetaling til migranter som hadde betalt for rekruttering ble fremskyndet.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

Sykehusinnkjøp har egen rutine for varsling av kritikkverdige forhold i organisasjonen. Denne ligger lett tilgjengelig for alle ansatte og blir gjennomgått i kurs for nyansatte og repetert jevnlig. Varslingsrutinene ble oppdaterte i 2024.

Grunnleggende prinsipper er følgende:

1. Alle varsler skal tas på alvor og behandles
2. Vår kommunikasjon skal være preget av åpenhet og ærlighet
3. Varsling skal som hovedregel følge tjenestevei
4. Alle parter i en varslingssak skal ivaretas på en god og ryddig måte

Varslingsrutiner i leverandørkjeden, og kvaliteten på disse, spesielt hos produsent er et viktig tema ved fabrikkbesøk.

Kontaktinformasjon:

Sykehusinnkjøp HF
Spesialrådgiver etisk handel Pia Trulsen
pia.trulsen@sykehusinnkjop.no